

Analýza Novin: Nové Město na Moravě

Identifikace tištěného periodika:

Název: Novoměstsko

Vydavatel: Novoměstská kulturní zařízení Nového Města na Moravě

Periodicita: 12/rok

Předmět analýzy:

1. obsah tištěného periodika:

ročník 2018, 12 po sobě jdoucích čísel; leden až prosinec 2018)

2. pravidla pro vydávání novin (doručené podklady: Směrnice pro inzerci č.2/2017, Návrh obsahové struktury měsíčníku Novoměstsko pro období před volbami do místních zastupitelstev v roce 2018, Zakládací listina Novoměstských kulturních zařízení, 2011)

autor: Oživení, o. s., Muchova 13, Praha 6, www.oziveni.cz

zpracovala: Šárka Trunkátová, sarka.trunkatova@oziveni.cz

březen 2019

I. Obsahová analýza

1.1 Sledované ukazatele obsahu periodika

ukazatel	definice
politická plocha (POP)	Názorová sdělení k uskutečněným nebo potenciálním aktivitám radnice neboli kompaktní souhrn informací v periodiku, který sděluje či vytváří názor na politiku místní samosprávy. Jsou zde zahrnuty také informace o aktivitách představitelů výkonných orgánů samosprávy (např. starosta, radní), které nesouvisejí s činností samosprávy, ale mají vliv na tvorbu veřejného mínění o vedení samosprávy. Nejsou zde zahrnuty informace o běžné a kontinuální činnosti samosprávy, tzv. beznázorová sdělení (např. informace o uzavírkách komunikací, blokovém čištění, sběru odpadu, organizaci voleb). Mimo tuto plochu zůstává také tzv. společenský a kulturní servis, tzn. informace o společenských a kulturních událostech bez vztahu k radnici (např. referáty o sportovních

	utkáních, kulturních událostech, plesech a dalších akcích spolků a organizací, life-stylové rozhovory s místními celebritami, pokud nezmiňují představitele nebo aktivity radnice).
alternativní plocha (ALT)	Informace, názory a sdělení, které se alternativně či kriticky vymezují vůči politice a činností samosprávy, resp. se od ní odlišují.
„apolitická“ forma plochy POP	Posouzení celkového informačního vyznění politické plochy. Za apolitickou formu se považuje taková stylizace, která neobsahuje žádnou polemiku o místní politice a činnosti samosprávy, vytváří dojem pouze pozitivně podávaných faktických informací.
plocha POP obsahující budoucí rozhodnutí	Informace o přípravě budoucích rozhodnutí místní samosprávy, na která ještě mohou mít občané vliv. Z časové posloupnosti plyne, že občané ještě výsledek rozhodnutí mohou ovlivnit (např. oslovit zastupitele). Pod tento ukazatel nezahrnujeme běžnou agendu, např. informace o výběrových řízeních, záměrech prodeje, rozdělování grantů).
Plocha POP s poškozující formou	Plocha, která obsahuje reakci na vyjádření/názory/aktivity oponentů vedení radnice (zpravidla opoziční zastupitelé, aktivní občané, místní spolky, hnutí atp.), která ve výsledku poškozuje oponenta a má za cíl jeho dehonestaci. Většinou se jedná o poškozující vyjádření bez možnosti adekvátní reakce (obran) těch, na které je vyjádření mířeno v daném článku nebo novinách.
plocha POP anonymní	Plocha textu, která nemá uvedeného svého autora (ani redakční zkratku identifikující konkrétního autora).
počet zmínek o vedení samosprávy v textu	Zmínky o představitelích samosprávy (starosta, primátor, hejtman) a radních, resp. náměstků, místostarostů atp., s uvedením funkce či jména nebo obojího.
počet fotografií vedení samosprávy	Fotografie představitelů samosprávy

Předmětem analýzy není hodnocení samotné kvality obsahu periodika po redakční, editorské a grafické stránce.

1.2 Metodika výsledných indexů IRON a BENEFIT

Index IRON (Index různosti názorů)

IRON vyjadřuje celkovou hodnotu plurality obsahu nejméně 5 po sobě jdoucích čísel periodika poměrem alternativní plochy (ALT) vůči politické ploše (POP) ($IRON = plocha\ ALT / plocha\ POP$ *)

100). Čím vyšší je hodnota indexu IRON, tím je dané periodikum názorově pestřejší, lze v něm najít také jiné názory na místní politiku, což je přínosné pro veřejnou diskusi a svobodnější tvorbu názorů občanů na činnosti místní politické reprezentace. Hodnota indexu se pohybuje v rozmezí 0 až 100 %.

Vysoká hodnota IRON však nemusí vyjadřovat vysokou kvalitu textu a obsahu periodika.

Index BENEFIT

Index vyjadřuje informační přínos obsahu alespoň 5 po sobě jdoucích čísel periodika pro čtenáře. Jeho výpočet zahrnuje všechny sledované indikátory, do výsledné hodnoty se však promítají různými váhami, podle informačního přínosu, který nesou. Výpočet indexu BENEFIT se odvíjí od střední hodnoty 0,5. To znamená, že v teoretickém případě, kdy by hodnota indexu nabývala přesně hodnoty 50 %, by se v daném periodiku nevyskytovaly žádné pozitivní ani negativní indikátory informačního přínosu jeho obsahu (případně by se přínosné a negativní vlivy navzájem anulovaly). Hodnota indexu se přitom pohybuje v rozmezí 0 až 100 %.

Pokud je hodnota indexu vyšší než 50 %, převládají v obsahu periodika pozitivní ukazatele, pokud je hodnota nižší než 50 %, převládají ukazatele negativní.

Ukazatele

Pozitivní ukazatele	Negativní ukazatele
Plocha, na které se referuje o činnosti politiků a radnice, tzv. politická plocha (POP)	Politická plocha anonymní, u které není znám autor (ANON)
Plocha s alternativními názory na politiku vedení města (ALT)	Politická plocha s poškozující formou, na které dochází zpravidla k dehonestaci názorových oponentů (ironizace, nápravné komentáře, atp.) (POŠK)
Plocha s informacemi o budoucím rozhodnutí (BUD)	Nadstandardní počet zmínek v textu o vedení města (starosta + členové rady)
Plocha s informacemi o usneseních orgánů samosprávy (USN)	Nadstandardní počet fotek politiků ve vedení města (starosta + členové rady)

Pozitivní ukazatele:

velikosti politické plochy: čím větší část obsahu periodika tvoří plocha informující o činnosti místní samosprávy (politická plocha), tím více mají občané možnost získat informace o její činnosti, a tím více jim vydavatel poskytuje službu, která odpovídá povinnosti samosprávy poskytovat informace o své činnosti,

velikosti plochy s alternativními sděleními: čím více obsahu je věnováno alternativním sdělením, tím mají místní občané větší šanci dozvědět se různé názory a svobodně si utvářet názor na místní samosprávu,

velikosti plochy s informacemi o budoucích rozhodnutích: čím více obsahu je věnováno informacím o budoucích rozhodnutích, tím vyšší mají občané šance zapojit se včas do veřejného rozhodování.

Negativní ukazatele:

podíl anonymní politické plochy: při tvorbě anonymních textů, které referují o činnosti samosprávy nebo jeho představitelů, bude pravděpodobně větší tendence k uplatňování cenzury, k jednostranným sdělením nebo očerňování případných kritiků, jelikož autor není znám a snižuje se tak osobní odpovědnost za neobjektivní či nevyvážené sdělení,

nadprůměrnou propagaci politického vedení samosprávy: přemíra zmínek či zobrazení politických představitelů deformuje objektivní obraz o činnosti samosprávy a slouží pouze politické sebe prezentaci, nikoli objektivnímu a názorově vyváženému informování občanů,

odchylka od přirozeného rozsahu plochy pro alternativní názory: nepoměr mezi velikostí opozice a poměrem alternativních názorů v rámci politické plochy v periodiku značí omezování prostoru pro názory opozice, za což je daný vydavatel v hodnocení informačního přínosu diskvalifikován. Ukazatel respektuje zejména případy, kdy v obci fakticky neexistuje opozice, takže požadavek na alternativní názory není namístě.

Výsledky zpravodaje Novoměstsko:

období	plocha POP	IRON	BENEFIT	POP BUD	anonym POP	Plocha USN	Poškozující forma ALT	počet zmínek o vedení radnice na 1A4. POP	počet fotek vedení radnice na 1 A4. POP	plocha reklamy
2018	19,88%	2,11%	52,34%	0,40%	13,80%	0%	0%	1,66	0,39	17,59%
Průměr 2018*	32,74%	2,38%	49,70%	0,61%	25,2%	-	0,33%	1,67	0,39	11%

*průměrné výsledky analýzy 65 obecních zpravodajů z roku 2018, slouží pro orientační porovnání získaných hodnot. Průměrné hodnoty vycházejí z analýzy 5 po sobě jdoucích čísel. Výsledky jsou dostupné na hlasnatrouba.cz

Hlavní závěry obsahové analýzy

1) Hodnota indexu IRON

Průměrná hodnota indexu IRON u českých zpravodajů dosahuje dlouhodobě zhruba 2,5% (v roce 2006 byl průměr 2,59%, v roce 2014 2,62% a v roce 2018 2,38%). Za periodika s malým podílem alternativních názorů lze označit taková, u kterých IRON nedosahuje hodnoty 2%. **Zpravodaj Novoměstsko dosáhl v indexu IRON hodnoty 2,16%**, lze proto konstatovat, že občané obce mají možnost seznámit se i s alternativními pohledy na dění obci, ale tyto názory nejsou přítomné v každém čísle a celkově není názorová pestrost obsahu zpravodaje příliš velká.

Nejvíce názorově pluralitní byla dvě čísla, dubnové a lednové, s hodnotami indexu 6,72%, respektive 4,91%. Také před volbami, v září a říjnu byla pluralita obsahu zpravodaje vyšší než 2%.

Pozitivní je skutečnost, že většina alternativních názorů pochází z redakční práce redaktora a jsou uváděny v kontextu v rámci informování o dění na zastupitelstvu nebo o jednání o novém územním plánu atp.

2) Podprůměrná velikost politické plochy POP

Plocha věnovaná informacím o činnosti radnice dosahuje necelých 20% z celkového rozsahu zpravodaje. Průměrně zpravodaje této oblasti věnují 1/3 svého obsahu. Při nižších hodnotách plochy POP je vhodné zvážit, zda periodikum dostatečně poskytuje informace o činnosti samosprávy. Čtenost lokálních zpravodajů bývá zpravidla vysoká, pro některé obyvatele obce tištěné periodikum představuje jediný zdroj informací o veřejném dění.¹ Nízká je také **hodnota plochy budoucích rozhodnutí** – je patrné, že zpravodaj není příliš využíván jako komunikační kanál o chystaných rozhodnutích, která mohou občané ovlivnit. Příklady dobré praxe z jiných periodik ukazují, že informace o budoucích rozhodnutích mohou dosahovat úrovně 15% i více.

3) Hodnota indexu BENEFIT

Index BENEFIT zpravodaje dosáhl hodnoty 52,34% V praxi tento výsledek znamená, že je přínos pro občany mírně pozitivní. Pozitivně se projevuje zejména přítomnost plochy budoucích rozhodnutí a absence poškozující plochy. Naopak negativně hodnocení ovlivňuje velikost anonymní plochy (články plochy POP, které jsou podepsané zkratkou red), která dosáhla téměř 14% z POP. Redakce by vždy měla usilovat o co nejmenší rozsah anonymních článků, například jen v malých informačních rubrikách typu stalo se... atp. rozsáhlejší články by vždy měly být podepsané autorem článku.

¹ Například Praha 6 si nechala udělat výzkum v roce 2015, ze kterého vyplynulo, že především pro starší obyvatele je to důležitý zdroj informací (90%) ale i mladší generace (25-39let), pokud se o dění zajímá, preferuje informace z tištěného periodika (52%). Zdroj: Výzkum: informovanost v Praze 6. Praha: MindBridge Consulting, 2015.

4) Propagace vedení a reklama

Počty fotek a zmínek o vedení radnice dosahují průměrných hodnot, jejich míra je přiměřená rozsahu zpravodaje. Rozsah reklamy tvoří 17,59% celkového rozsahu zpravodaje a blíží se velikostí rozsahu politické plochy. Je vhodné, aby velikost reklamy nepřevyšovala politickou plochu.

Závěr

Je zřejmé, že existuje snaha netvořit obsah zpravodaje pouze editorsky – uveřejněním jednotlivých dodaných příspěvků, ale objevují se také redaktorské články, které poskytují čtenáři jak kontext, tak postoje různých politických stran. Tento přístup však není využit u více než jednoho článku v čísle, typicky jde o zápis ze zasedání zastupitelstva, ale také například využití staré budovy ZUŠ. Tento redakční přístup představuje z pohledu dobré praxe nejideálnější formu, jak občanům poskytnout vyvážené informace o jednotlivých tématech.

II. Analýza pravidel pro vydávání zpravodaje

Z dodaných podkladů a z telefonické komunikace vyplývá, že vydávání novoměstského zpravodaje není primárně organizováno podle psaných pravidel, která by stanovila (I.) tvorbu a schvalování obsahu periodika, (II.) publikování příspěvků zastupitelů, (III.) dohled nad vydáváním periodika, stejně tak není zřízen žádný dohledový orgán typu redakční rady. Zde je nutné upozornit, že neexistence jasně definovaných pravidel pro tvorbu obsahu periodika může způsobovat odklon od principů média veřejné služby, uplatňovat nežádoucí vliv či tlak na redaktora z pozice politické moci a cenzurní zásahy.

Vydávání periodika je zřizovací listinou (ZL) vymezeno jako jedna z činností příspěvkové organizace Novoměstská kulturní zařízení Nové Město na Moravě definované písmenem e) ZL:

v oblasti vydavatelské:

Středisko kulturní dům plní funkci vydavatele v souladu se zák. č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), ve znění pozdějších předpisů, takto:

- je vydavatelem periodického tisku — zpravodaje města, jehož úkolem je informovat o dění ve všech oblastech lidského konání, zejména oblasti státní správy, samosprávy, společenského života, kultury, sportu apod. města a jeho okolí,
- rediguje, zajišťuje grafiku a distribuci periodického tisku — zpravodaje města

Dále byla vydavatelem přijata **směrnice pro inzerci č. 2/2017**, která upravuje pravidla pro příjem a uveřejnění reklamy ve zpravodaji.

Závěr

- 1) Neexistence psaných pravidel a dohledového orgánu značí, že stávající, celkem dobré, výsledky v hodnocení periodika závisí převážně na ochotě představitelů vedení obce do zpravodaje nezasahovat a na samostatné práci redaktora. Přesunutí vydavatelské činnosti do příspěvkové organizace poskytuje určitou míru nezávislosti na vedení obce, ovšem bez definování jasných pravidel fungování komunikace mezi vedením a redakcí nelze hovořit o systémové nezávislosti.
- 2) Jelikož vydavatel nemá definované systémové mechanismy pro příjem a délku příspěvků, zpracování obsahu, dodržení zákonné povinnosti vyváženosti a objektivity obsahu a redaktor není nikomu výslovně odpovědný za výkon své práce, není jasné, jak jsou řešeny případné sporné otázky či námítky směrem k vydavateli.
- 3) Novela tiskového zákona z roku 2013 navýšila povinnosti vydavatele periodika územně samosprávných celků a zákonodárce potvrdil, že periodika ÚSC mají být vnímána jako média veřejné služby. Zpravodaj by podle zákona měl poskytovat objektivní a vyvážené informace o dění v obci a poskytnout přiměřený prostor pro uveřejnění sdělení vyjadřujícího názor zastupitelů. Tyto zákonné povinnosti nyní nejsou vydavatelem dostatečně zajištěny a kontrolovány.

III. Doporučení ke zlepšení současného stavu

- 1) **Ustanovit dohledový kolektivní orgán** (Redakční radu), který bude především dohlížet nad vydáváním periodika, formulovat jeho základní charakter, případně bude mít kompetenci řešit některé spory. Redakční rada může být jak zcela nezávislý orgán, tak například výbor zastupitelstva.
- 2) **Přijmout, zveřejnit a uplatňovat psaná, formálně ukotvená pravidla**, která deklarují účel vydávání periodika, stanoví požadavek objektivity a vyváženosti obsahu a určí závazné postupy při vzniku obsahu periodika (rolí jednotlivých subjektů a vzájemnou komunikaci) a následné kontroly.
- 3) **Motivovat redakci k aktivnímu vyhledávání alternativních sdělení k tématům, o kterých periodikum informuje.**
- 4) **Zahrnout zpravodaj do celkové komunikační strategie města.**

